

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

The Issues of Law Enforcement under the Victims of domestic
violence protection act, B.E. 2550

พ.ต.อ.เอนก อะนันท์วรรณ*

Police Colone Aneg Anantawun

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 วิเคราะห์ปัญหาของหลักกฎหมายและช่องว่างของกฎหมายหรือข้อจำกัดของกฎหมาย และวิเคราะห์กระบวนการในการดำเนินคดีตามกฎหมายและกระบวนการในการคุ้มครองตามกฎหมาย สำหรับระเบียบวิธีการวิจัยนั้นเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีวิจัยทางเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ สหวิชาชีพ หรือบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และสามารถให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ได้

ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มีหลายประการ กล่าวคือ ปัญหาหลักการกำหนดโทษ ปัญหาหลักการบันทึกข้อตกลง ปัญหาหลักการบรรเทาทุกข์ ปัญหาการสืบเสาะข้อเท็จจริง และปัญหาความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะฟ้องเป็นคดีอาญาต่อศาล 2) ปัญหาหลักกฎหมายและช่องว่างของกฎหมายหรือข้อจำกัดของกฎหมาย มีหลายประการ กล่าวคือ ปัญหาผู้กระทำความรุนแรง ผู้ถูกกระทำความรุนแรง เด็กและเยาวชน ปัญหาผู้พบเห็นหรือผู้ทราบการกระทำ ปัญหาฝ่ายปกครองหรือตำรวจขึ้นผู้ใหญ่ ปัญหาพนักงานสอบสวนไม่ทำคดีให้เป็นคดีความรุนแรงในครอบครัวโดยจะดำเนินคดีเฉพาะในข้อหาที่มีโทษตามประมวลกฎหมายอาญาและในบางครั้งได้มีการบันทึกไว้ในสำนวนด้วยว่าผู้เสียหายไม่ประสงค์ที่จะดำเนินคดีในข้อหากระทำความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาการฟ้องคดีข้อหากระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อศาล ในกรณีลักษณะของคำฟ้องและคำขอต่าง ๆ ของพนักงานอัยการในทางปฏิบัติจะจัดทำขึ้นในลักษณะเดียวกันกับในคดีอาญาทั่วไป ปัญหาของการดำเนินคดีในหลายข้อหาแต่ต่อมาได้มีการขอ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Assistant Professor, Royal Police Cadet Academy

ถอนคำร้องทุกข์เฉพาะในบางข้อหา เช่น มีการถอนคำร้องทุกข์เฉพาะในข้อหากระทำความรุนแรงในครอบครัว ข้อหาอื่นที่ไม่ได้มีการถอนคำร้องทุกข์จะยังคงใช้วิธีการตามกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อไปได้หรือไม่ 3) กระบวนการในการดำเนินคดีตามกฎหมายและกระบวนการในการคุ้มครองตามกฎหมายมีปัญหาหลายประการ กล่าวคือ ปัญหาเงื่อนไขของการใช้อำนาจในการให้ความคุ้มครองสวัสดิภาพของบุคคลในครอบครัวโดยส่วนใหญ่ในกฎหมายฉบับนี้จะบัญญัติยึดโยงอยู่กับเรื่องของการร้องทุกข์ของผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่ได้รับความเสียหาย ปัญหาระยะเวลาในการฟ้องคดีที่บัญญัติกำหนดเอาไว้ตามกฎหมายนั้นเป็นกำหนดเวลาที่สั้นจนเกินไปทำให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถปฏิบัติได้ทันตามกำหนดเวลา ปัญหาในกรณีที่พนักงานสอบสวนเมื่อได้รับแจ้งเหตุของการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเอาไว้แล้วต่อมาได้เริ่มลงมือทำสำนวนการสอบสวนหรือดำเนินการในเรื่องดังกล่าวไป โดยไม่ได้มีการแจ้งเรื่องไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้ได้รับทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ปัญหาการทำงานของพนักงานสอบสวนที่นำเอาวิธีการใกล้เคียงคดีมาใช้ โดยไม่ได้มีการวางข้อกำหนดใดๆตามกฎหมาย ปัญหาผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวไม่แจ้งความร้องทุกข์เพื่อให้ดำเนินคดี ปัญหาในกรณีที่กฎหมายบัญญัติกำหนดให้คดีไปยังศาลได้หลายศาลทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่เกิดความสับสนในการปฏิบัติและผู้พิพากษาในศาลแต่ละศาลก็มีวิธีการในการปฏิบัติแตกต่างกัน ปัญหาการสั่งใช้มาตรการตามกฎหมายที่บัญญัติไว้แต่ไม่มีหน่วยงานที่มีความพร้อมรองรับในการปฏิบัติตามคำสั่งใช้มาตรการตามกฎหมายและในปัจจุบันเมื่อศาลได้มีคำสั่งใช้มาตรการไปแล้วหน่วยงานที่ได้รับคำสั่งก็ไม่มีการรายงานผลการปฏิบัติกลับมายังศาล และปัญหาเรื่องการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการคุ้มครองสำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติ

คำสำคัญ : การบังคับใช้กฎหมาย

Abstract

This research aim to study the issues of law enforcement under the Victims of domestic violence protection act, B.E. 2550 (2007), to consider the difficulty relying on the principles, gaps, limitations and analyzing legal procedure incorporating the protection supplied. A research methodology applied the qualitative research by document and the deep interview from a proficiency, judges, the attorney general, inquiry official, government official, interdisciplinary or any person who involve or expertise in the relating area.

The finding of this research found that 1) there are various issues regarding the enforcement on Victims of domestic violence protection act, B.E. 2550 (2007), which are regulative sentence, the memorandum of agreement, the principle on relief the problematic in investigating factor or the information in domestic violence cases. 2) There are various issues regarding a principle, gap and limitations

of law which are violence, victims and juvenile. The issues involve a witness of the offence include the administrative and senior police officer. The difficulty on inspector refuses to prosecute a domestic violence cases without criminal offences. In some situation, a prosecutor would record that a victim unconcern to prosecute. Moreover, an accusation and petition form of the Attorney general practically similar to the general criminal case offence. Finally, the revocation of the domestic violence cases prosecution would affect the revocation of others relative offences. 3) The procedural of prosecution and the protection according to law raised variety of issues. The safety protections in accordance to the act are connectively attached to a complaint. The periods of prosecution are excessively short. The inspector usually started the investigation without acknowledging the the other involving officer to include them in the process of fact-finding and judiciary process concerning parts of their work. The litigation without regulation in law also causes an issue. The victim does not report an offence. The confusion from the prosecution in different court and the court order could not be clearly applied as there is no organization could adopt the criteria and report those issues back to the court. The inadequate in apportion of the budget to facilitate the protective procedure are also significant.

Keywords: Issues of law enforcement

บทนำ

เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมในระดับรากฐานเช่นครอบครัว หรือแม้กระทั่งสังคมในระดับโลกก็ตาม ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคม มนุษย์จะมีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีได้นั้น มนุษย์ต้องมีสิทธิในการที่จะพัฒนาตนเองไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็ก ในส่วนของประเทศไทยนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ก็ได้มีการบัญญัติรับรองให้เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม แต่ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวก็ยังคงเกิดขึ้นและเป็นปัญหาของสังคมไทย ดังนั้นหากพิจารณาถึงลักษณะของปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ก็พบว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน มีลักษณะเฉพาะ มีความซับซ้อน และเกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิด ซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากปัญหาของการทำร้ายร่างกายกันของบุคคลทั่วไป ดังนั้นการแก้ไขปัญหาโดยการใช้นาฏการตามกฎหมายในทางอาญาสำหรับการที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่กระทำความรุนแรงในครอบครัวเพียงอย่างเดียว จึงไม่เพียงพอต่อการที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดหรือการกระทำความรุนแรงซ้ำขึ้นอีก (สำนักงานกิจการสตรีและครอบครัว, 2554)

สำหรับกรณีของเด็กและเยาวชนนั้นครอบครัวถือเป็นรากฐานสำคัญในการดูแลอบรมเลี้ยงดูและผลักดันให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพราะเด็กและเยาวชนจะเป็นกำลังสำคัญของสังคมในอนาคต และในส่วนของสตรี ในเรื่องความเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีในการใช้ชีวิตร่วมกันในลักษณะของครอบครัวบนหลักการความเสมอภาคในฐานะของมนุษย์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นโอกาสที่ผู้หญิงจะได้รับสิทธิพื้นฐานของตน ดังนั้นความสงบสุขในครอบครัวถือเป็นรากฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกัน (พรณพิมล หล่อตระกูล, 2553)

ในปัจจุบันสถาบันครอบครัวได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้เกิดผลกระทบในเรื่องความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวจนเกิดเป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัวขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรสด้วยกัน ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างพ่อแม่กับลูก หรือปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างญาติพี่น้องด้วยกันเอง ส่วนสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวนั้นมีด้วยกันหลายสาเหตุ เช่น สาเหตุจากปัญหาทางเศรษฐกิจ สาเหตุจากปัญหาครอบครัวแตกแยก สาเหตุจากปัญหาทางพันธุกรรม สาเหตุจากปัญหาการเล่นการพนัน สาเหตุจากปัญหาการดื่มสุรา สาเหตุจากปัญหาการใช้สารเสพติด สาเหตุจากปัญหาความเจ็บป่วยทางจิต เป็นต้น

สำหรับในเรื่องผลกระทบจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัวนั้น ส่งผลกระทบกับทั้งต่อตัวผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวทางด้านร่างกาย จิตใจและพฤติกรรม ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ถ้าครอบครัวใดมีบุคคลในครอบครัวใช้พฤติกรรมความรุนแรงต่อกันครอบครัวนั้นจะไม่สามารถทำหน้าที่ต่าง ๆ ในฐานะของครอบครัวได้เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในครอบครัวถูกทำลายบุคคลที่ถือเป็นหลักของครอบครัวหรือมีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ทำให้สมาชิกในครอบครัวขาดความรัก ความใส่ใจ และความไว้วางใจกันและกัน ครอบครัวในลักษณะนี้ถึงที่สุดแล้วจะไม่สามารถดำรงความเป็นครอบครัวเอาไว้ได้ และนอกจากนี้ยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อสังคมด้วยทั้งในเรื่องของการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของคนในสังคมและในเรื่องของเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับคนในสังคม ดังนั้นแล้วสังคมจึงต้องหันมาให้ความสำคัญตลอดจนใส่ใจและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นรวมถึงต้องร่วมมือกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้เกิดเป็นรูปธรรมขึ้นและจะต้องมีการนำไปปฏิบัติให้ได้อย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันในรูปแบบของครอบครัวซึ่งครอบครัวนั้นจะมีรูปแบบลักษณะเฉพาะ ดังนั้นปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นจึงมีความแตกต่างไปจากปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมในกรณีอื่น ๆ ประกอบกับปัญหาการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนมีความซับซ้อน ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและอยู่คู่กับสังคมเรื่อยมา อีกทั้งในปัจจุบันปัญหายังมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วย ฉะนั้นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการทางกฎหมายที่มีรูปแบบพิเศษซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 เหตุผลและความจำเป็นในการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้ขึ้นก็เนื่องมาจากการที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัด

การเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ.2528 และตามพันธกรณีข้อหนึ่งของอนุสัญญา กล่าวคือรัฐภาคีจะต้องใช้มาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง รวมทั้งออกกฎหมายเพื่อประกันพัฒนาการและความก้าวหน้าอย่างเต็มที่ของสตรี โดยเนื้อหาของอนุสัญญานี้ก็ไม่ได้มีการกล่าวถึงเรื่องความรุนแรงในครอบครัวไว้ แต่ต่อมาได้มีการบัญญัติความหมายของความรุนแรงในครอบครัวขึ้นใน General Recommendation ฉบับที่ 19 ซึ่งเป็นส่วนเพิ่มเติมในรายละเอียดของอนุสัญญาฉบับดังกล่าว กฎหมายจัดความรุนแรงในครอบครัวจึงเป็นกฎหมายที่สำคัญฉบับหนึ่งที่ประเทศภาคีต้องจัดให้มีเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในข้อนี้ อีกทั้งยังเป็นไปเพื่อการคุ้มครองสิทธิของเด็กเยาวชนและบุคคลในครอบครัวตามบทบัญญัติมาตรา 53 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ด้วย (พิชญญา เจริญแท้, 2555) โดยรูปแบบที่ได้บัญญัติขึ้นเป็นกรณีพิเศษในกฎหมายฉบับนี้เป็นการกำหนดวิธีการขั้นตอนสำหรับการดำเนินการในเรื่องการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแยกต่างหากจากการกระทำความรุนแรงที่เป็นความผิดทางอาญาในกรณีอื่น ๆ โดยไม่นำเอาหลักการของดำเนินคดีอาญาที่จะต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัดตามกฎหมายมาบังคับใช้ ทั้ง ๆ ที่การกระทำความรุนแรง ในครอบครัวก็เป็นการกระทำความผิดทางอาญาอย่างหนึ่งด้วย ซึ่งการบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้ที่กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ที่กระทำความผิดให้กลับตัวกลับใจหรือปรับปรุงแก้ไขตัวเอง และป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความรุนแรงหรือกระทำความผิดซ้ำ นอกจากนั้นแล้วยังทำให้บุคคลในครอบครัวได้รับสิทธิหรือความคุ้มครองจากรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ครอบครัวได้มีโอกาสกลับมามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันต่อไป

การแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยการนำเอาพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มาบังคับใช้นับตั้งแต่ที่ได้มีการบัญญัติขึ้นจนถึงปัจจุบันนั้น พบว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยังคงเกิดขึ้นและปรากฏให้เห็นตามสื่อต่าง ๆ หรือสถิติของศูนย์พึ่งได้ หรือสถิติในทางคดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ได้มีการนำเอาพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มาบังคับใช้นั้นปัญหายังคงเกิดขึ้น นัยยะหมายถึงว่าการบังคับใช้กฎหมายยังมีปัญหาหรือยังขาดประสิทธิภาพในการพิจารณาถึงปัญหานี้จำเป็นต้องพิจารณาทั้งในเรื่องของหลักกฎหมาย ช่องว่างของกฎหมายหรือข้อจำกัดของกฎหมาย กระบวนการในการดำเนินคดีตามกฎหมาย และกระบวนการในการคุ้มครองตามกฎหมาย ว่ากฎหมายมีความชัดเจน เหมาะสม และเพียงพอต่อสภาพปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในปัจจุบันแล้วหรือไม่

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนอันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อสังคมโดยรวม และในการพัฒนากฎหมายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
2. วิเคราะห์ปัญหาหลักกฎหมายและช่องว่างของกฎหมายหรือข้อจำกัดของกฎหมาย
3. วิเคราะห์กระบวนการในการดำเนินคดีตามกฎหมายและกระบวนการในการคุ้มครองตามกฎหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาจากทั้งเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิชาการต่าง ๆ รวมถึงคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์แบบรายบุคคลเชิงลึก (In-depth Interviews) เป็นการพูดคุยซักถามระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการในลักษณะการอธิบายในรายละเอียดพร้อมด้วยเหตุผลประกอบ

ผลการวิจัย

1. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

จากการที่ได้บัญญัติกฎหมายดังกล่าวขึ้นใช้บังคับ พบว่ากฎหมายยังไม่ครอบคลุมในทุกประเด็นของปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว และกฎหมายยังขาดความชัดเจนในหลาย ๆ ประเด็น ฉะนั้นเมื่อมีการนำเอากฎหมายมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจึงต้องอาศัยกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และอาศัยการตีความกฎหมายร่วมด้วย จนทำให้เกิดปัญหาขึ้นดังต่อไปนี้

1.1 ปัญหาหลักการกำหนดโทษ

กฎหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นกฎหมายทางเลือก ซึ่งถ้าผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวเลือกที่จะฟ้องเป็นคดีอาญาที่เป็นแนวทางหลักก็สามารถที่จะใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อลงโทษหรือเอาผิดกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้อยู่แล้ว และอัตราโทษตามกฎหมายส่วนมากก็จะสูงกว่าอัตราโทษตามกฎหมายนี้ สำหรับกฎหมายนี้ได้มีการกำหนดฐานความผิดและโทษเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเอาไว้ให้จำคุกเพียงไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งถือเป็นอัตราโทษที่ต่ำและเป็นบทลงโทษสถานเบา แต่อย่างไรก็ตาม จากการที่พระราชบัญญัตินี้ได้มีการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวและการกำหนดโทษสำหรับฐานความผิดนี้เอาไว้ จึงถือได้ว่าเป็นบทกฎหมายที่บัญญัติขึ้นไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์และหลักคิดที่แท้จริงของกฎหมาย เนื่องจากว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวนี้มุ่งเน้นที่จะประสานรอยร้าว และสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นกับครอบครัว และยังมองว่าผู้ที่กระทำความรุนแรงใน

ครอบครัวจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือเพื่อให้หลุดพ้นจากการครอบงำในทางมิฉฉาติฐิ ซึ่งก็เท่ากับเป็นการช่วยเหลือครอบครัว ศาตราจารย์พิเศษ จริญญา ภักดีธนากุล (อ้างถึงใน ทศนลักษณ์ วงศ์สุริยศักดิ์, 2553:166-167) โดยต้องการให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้รับการแก้ไขฟื้นฟู บำบัดรักษา เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือควบคุมความประพฤติ พระราชบัญญัตินี้จึงได้สร้างมาตรการพิเศษขึ้นมารองรับการปฏิบัติแผนมาตรการในเรื่องของการลงโทษในทางอาญา

ส่วนในเรื่องของฐานความผิดเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวนั้น พระราชบัญญัตินี้มีแนวคิดหลักที่ว่าจะต้องไม่นำเอากฎหมายมาเป็นโทษกับครอบครัว และช่วยรักษาสภาพของครอบครัวให้ดีขึ้นด้วย ศาตราจารย์พิเศษจริญญา ภักดีธนากุล (อ้างถึงใน ทศนลักษณ์ วงศ์สุริยศักดิ์, 2553 : 166-167) ฉะนั้นจึงไม่ควรมีการกำหนดฐานความผิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัวขึ้นเพราะการกำหนดฐานความผิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัวถือได้ว่าเป็นการนำเอากฎหมายมาเป็นโทษกับครอบครัว เนื่องจากว่าเมื่อกฎหมายได้กำหนดฐานความผิดเอาไว้กฎหมายก็จะต้องกำหนดโทษสำหรับฐานความผิดนั้นขึ้นเสมอ และการกำหนดฐานความผิดนั้นขึ้นมายังทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของคำนิยามของกฎหมายที่ไม่มีความชัดเจน เพราะการกำหนดขอบเขตของนิยามความรุนแรงในครอบครัวนั้นไม่สามารถที่จะไปกำหนดให้ครอบคลุมปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวได้ทั้งหมด เนื่องจากความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องที่มีรายละเอียด มีลักษณะเฉพาะ และยังขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนหรือสังคมต่างๆด้วย อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลและสิทธิในครอบครัวตามหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งสิทธิเหล่านี้เกิดขึ้นและมีอยู่คู่กับความเป็นบุคคลตามแนวคิดสิทธิธรรมชาติ ซึ่งสิทธิของบุคคลตามธรรมชาตินั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม นั้นหมายถึงเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป สิทธิของบุคคลก็ปรับเปลี่ยนตามไปด้วย แต่ในเมื่อกฎหมายนี้ได้มีการกำหนดคำนิยามของกฎหมายขึ้น ทำให้คำนิยามที่กำหนดขึ้นขาดความชัดเจน ส่งผลทำให้การบังคับใช้กฎหมายนี้เกิดเป็นปัญหาตามมา เพราะการนำกฎหมายไปบังคับใช้จะต้องอาศัยการตีความกฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการกระทำความรุนแรงในครอบครัว และบุคคลในครอบครัว ว่าขอบเขตของการกระทำจะต้องมีลักษณะอย่างไร แค่นั้น เพียงใด จึงจะเป็นเรื่องของความรุนแรงในครอบครัวที่สามารถเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายนี้ได้ทั้งในเรื่องของการดำเนินคดีในฐานความผิดนี้ และกระบวนการในเรื่องของวิธีการปฏิบัติในการให้ความคุ้มครองตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย

1.2 ปัญหาหลักการบันทึกข้อตกลง

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 การบันทึกข้อตกลงจะเกิดขึ้นได้จะต้องเป็นเรื่องของการดำเนินคดี กล่าวคือจะต้องมีการแจ้งความร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแล้ว ซึ่งต่อมาในชั้นของพนักงานสอบสวน หรือในชั้นพิจารณาพิพากษา ศาล ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวมีความประสงค์ที่จะยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ หรือถอนฟ้องนั้นพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้พนักงานสอบสวน หรือศาลมีหน้าที่จัดการให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง

ในส่วนนี้กฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติให้ต้องดำเนินคดีตามกฎหมายเสียก่อน นั่นหมายถึงจะต้องมีการมาร้องทุกข์หรือแจ้งเรื่องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วเท่านั้น ซึ่งการจัดทำข้อตกลงเบื้องต้นขึ้นก็จะต้องมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขด้วย แต่ในปัจจุบันศาลเยาวชนและครอบครัวก็ไม่นำเอากฎหมายในเรื่องนี้มาใช้เนื่องจากว่าการเริ่มต้นกระบวนการไม่ใช่เรื่องของการดำเนินคดีตามกฎหมายนี้ แต่เป็นเรื่องของการขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งหลักการจัดทำบันทึกข้อตกลงตามกฎหมายอาจเกิดขึ้นในชั้นของตำรวจ หรือชั้นของศาลยกเว้นศาลเยาวชนและครอบครัว แต่ในทางการปฏิบัติเมื่อมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงไปแล้วขาดกระบวนการในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามบันทึกข้อตกลงหรือตามคำสั่งของศาล ดังนั้นการจัดทำบันทึกข้อตกลงในปัจจุบันจึงเป็นเพียงแบบพิธีเท่านั้น กล่าวคือ ถึงแม้ว่ามีการจัดทำบันทึกข้อตกลงกันแล้ว แต่ในกระบวนการต่อไปที่จะต้องทำซึ่งได้แก่การตรวจสอบการปฏิบัติ การรายงานผลการปฏิบัติ ซึ่งในปัจจุบันกระบวนการในส่วนนี้ยังขาดประสิทธิภาพซึ่งถือว่าเป็นปัญหาในทางปฏิบัติอันเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกันกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบกับในเรื่องนี้โดยเฉพาะกรณีของเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายเพื่อให้นำไปปฏิบัตินั้นก็ยังไม่มีความหลากหลายซึ่งในบางครั้งจึงเกิดความไม่เหมาะสมไม่ลงตัวกับบริบทของชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ ซึ่งกฎหมายก็ไม่ได้ให้ชุมชนหรือสังคมเข้ามามีส่วนร่วมหรือรับรู้ในเรื่องของเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นแต่อย่างใด ผู้วิจัยเห็นว่าในเรื่องของครอบครัวซึ่งเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน และเป็นเรื่องที่มีความหลากหลาย ดังนั้นการที่จะกำหนดเงื่อนไขต่างๆขึ้นเพื่อให้นำไปใช้สำหรับแก้ไขปัญหายุ่งเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จึงควรเป็นเงื่อนไขที่เกิดขึ้นจากการที่ได้ให้ชุมชนหรือสังคมเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการดำเนินการร่วมด้วย เพราะในเรื่องปัญหาของความรุนแรงในครอบครัวก็คือปัญหาของชุมชนหรือปัญหาของสังคมนั้น ๆ ด้วย ประกอบกับชุมชนหรือสังคมนั้นมีความเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับครอบครัวที่อยู่ในชุมชนหรือในสังคมได้ดีกว่าภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐ เพราะฉะนั้นแล้วเงื่อนไขต่างๆจึงควรเกิดขึ้นจากความร่วมมือกันกับคนในชุมชนและวิธีการนี้ยังถือเป็นการแก้ไขปัญหามาจากต้นตออันเป็นที่มาของปัญหาดังกล่าวนี้ด้วย

1.3 ปัญหาหลักการบรรเทาทุกข์

ในกรณีที่มาร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนมีบทบาทในการขอให้มีการออกคำสั่งกำหนดมาตรการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายตามมาตรา 10 หรือต่อศาลตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 เมื่อทำการสอบสวนพบข้อเท็จจริงน่าเชื่อว่าผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจะถูกกระทำซ้ำ (ระบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

การที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่และศาลมีอำนาจในการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว เพื่อเป็นการคุ้มครอง ช่วยเหลือ เยียวยาผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้พ้นกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ในทางปฏิบัติพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ได้มีการนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริงในเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ตามวิธีการบรรเทาทุกข์ตามกฎหมายโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกิดขึ้นได้นั้น จะต้องมิ

การปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายที่ว่าผู้เสียหายหรือผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะต้องมาร้องทุกข์หรือแจ้งเรื่องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน ดังนั้นถ้าหากผู้เสียหายหรือผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้มีการร้องทุกข์หรือแจ้งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทราบ พนักงานเจ้าหน้าที่และศาลก็ไม่สามารถออกมาตรการในการบรรเทาทุกข์ตามกฎหมายได้ ในกรณีนี้จึงถือว่าบทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายขัดกับเจตนารมณ์อันแท้จริงของกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวและแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

สำหรับกรณีปัญหาของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการออกคำสั่งเพื่อบรรเทาทุกข์ให้กับผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือกำหนดมาตรการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวต้องเป็นฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ที่ต้องผ่านการอบรมในเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว และต้องได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีที่มีอำนาจ ในกรณีนี้ในทางปฏิบัติกฎหมายในเรื่องดังกล่าวยังไม่ได้มีการนำมาบังคับใช้ เนื่องจากว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นในส่วนของฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดผ่านการอบรมและได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ส่วนในเรื่องของหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ก็ยังไม่มีการจัดทำขึ้น ดังนั้นในปัจจุบันจึงยังไม่มีใครที่สามารถทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ได้ ซึ่งถือว่ากรณีดังกล่าวเป็นปัญหาในหลักการของกฎหมาย ต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโดยสร้างระบบใหม่ขึ้นมารองรับหรือตัดถ้อยคำที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติออก เพื่อให้กฎหมายสามารถบังคับใช้ได้จริงและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายต่อไป

นอกจากนี้แล้วการบังคับใช้กฎหมายยังพบปัญหาเกี่ยวกับการสืบเสาะข้อเท็จจริง ปัญหาความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่จะนำมาฟ้องเป็นคดีอาญาต่อศาล และปัญหาการปฏิบัติของเจ้าพนักงานในกรณีที่เข้าไปในเคหสถานที่เป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลที่ได้รับการรับรองคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน

2. ปัญหาหลักกฎหมายและช่องว่างของกฎหมายหรือข้อจำกัดของกฎหมาย

การดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มีการนำมาตรการคุ้มครองทางสังคมสงเคราะห์ จิตวิทยา และทางการแพทย์มาใช้เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งดำเนินการควบคู่ไปกับการใช้มาตรการทางอาญา ดังนั้นจึงมีหน่วยงานและบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องร่วมกันหลายหน่วยงาน โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการขับเคลื่อนมาตรการในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวตั้งแต่มีการได้รับแจ้งหรือทราบการกระทำไปจนกระทั่งการดำเนินคดีและคดีถึงที่สุด จากการที่ผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติได้ปฏิบัติตามหลักการของกฎหมายและการดำเนินคดีตามกฎหมายดังกล่าวแล้วพบปัญหาอันเนื่องมาจากการนำเอากฎหมายไปบังคับใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรง ผู้ถูกกระทำความรุนแรง และเด็กและ

เยาวชน

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 7 กำหนดให้สิทธิผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวได้ ในกรณีที่คดีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวขาดอายุความ เพราะเหตุผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมิได้แจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือมิได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนตามมาตรา 6 ภายใน 3 เดือน นับแต่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัย และมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้

ในกรณีของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และเด็กและเยาวชน เมื่อมีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นผู้ถูกระทำ ความรุนแรงไม่ประสงค์จะร้องทุกข์ดำเนินคดีเพื่อลงโทษกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากกลัวว่าเมื่อได้มีการร้องทุกข์ดำเนินคดีแล้วจะทำให้ผู้ที่กระทำความรุนแรงในครอบครัวซึ่งมีฐานะ เป็นสามีหรือเป็นบุคคลในครอบครัวของตนจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย หรือถึงที่สุดอาจถูก ลงโทษตามกฎหมายถึงขั้นจำคุกได้ ซึ่งส่งผลทำให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวต้อง รับภาระต่างๆที่เกิดขึ้นกับครอบครัว เช่นภาระที่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง หรือภาระ ค่าใช้จ่ายต่างๆของครอบครัว ดังนั้นผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงยอมทนต่อการถูก กระทำความรุนแรง โดยไม่ดำเนินการใดๆตามกฎหมาย ซึ่งทำให้เห็นได้ว่า ยังมีคนอยู่อีกจำนวน มากที่ไม่รู้ไม่เข้าใจถึงเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้อย่างแท้จริงเกี่ยวกับการแก้ไข ปัญหาในเรื่องความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว จึงทำให้ไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายนี้ หรือ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ด้วย

ในส่วนของเด็กและเยาวชน ที่ถูกระทำความรุนแรงจากบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองนั้นการดำเนินการต่าง ๆ หลังจากที่เกิดถูกระทำความรุนแรง ในสถานะของความเป็น เด็ก ในเรื่องการตัดสินใจ หรือการกระทำใดๆ เพื่อปกป้องคุ้มครองตนเองซึ่งยังมีชีวิตจำกัด หรือใน บางครั้งก็มีความเกรงกลัวต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครองจนทำให้ไม่กล้าที่จะบอกถึงเรื่องราวที่ เกิดขึ้น หรือไม่อยากให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองต้องถูกลงโทษ หรือถูกจำคุก รวมถึงเด็กยังมี ปัญหาในเรื่องการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือการให้ปากคำต่อ พนักงานสอบสวน เนื่องจากเด็กยังมีความเกรงกลัวต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ซึ่งในกรณีนี้ที่ยัง พบว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและยังคงมีอยู่ในปัจจุบันได้นั้นเนื่องจากการว่ามีการกระทำความรุนแรงต่อ เด็กซ้ำๆ หรือมีผู้พบเห็นแล้วแจ้งเรื่องไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้แล้ว ในกรณีของเด็ก หรือเยาวชนถูกระทำความรุนแรง ก็มักจะ เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กด้วย ซึ่งความผิดตามกฎหมายดังกล่าวนี้เป็นความผิด ที่ไม่สามารถยอมความได้ และไม่สามารถเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นวิธีการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูได้ ฉะนั้น จึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัวนี้ ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกันกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเรื่องนี้

ในกรณีที่เด็กเป็นผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 พึงประสานงานกับ

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 เพื่อพิจารณาดำเนินการสงเคราะห์ และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทำทารุณกรรมตามกฎหมายร่วมกัน และในอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ไขปัญหา กล่าวคือ การให้ชุมชนหรือสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย โดยการจัดให้บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กซึ่งได้แก่ ชุมชน บ้าน วัด และโรงเรียน เข้ารับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลกระทบต่อเด็ก เพื่อให้บุคคลเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะคอยช่วยเหลือเด็ก หรือแก้ไขปัญหาให้กับเด็กได้ เช่น จัดการอบรมให้ความรู้กับครู อาจารย์ เพื่อน เป็นต้น

สำหรับกรณีเด็กเป็นผู้กระทำโดยผู้ปกครองหรือบิดามารดาในพระราชบัญญัติ นี้ไม่ได้บัญญัติถึงเรื่องของการให้นำเอาพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กโดยเฉพาะในมาตรา 41, 42 มาใช้สำหรับกรณีนี้ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติก็ยังได้มีการนำเอาพระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็กมาใช้ในกรณีที่เด็กถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวเพื่อเป็นการคุ้มครองเด็ก

แต่ถ้าเมื่อใดที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่นำเอาพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กมาใช้ในการ กรณีนี้เด็กถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ความเสียหายก็จะเกิดขึ้นกับเด็กได้ ทำให้เด็กไม่ได้ ได้รับความคุ้มครอง

ดังนั้น ในกรณีนี้พระราชบัญญัตินี้ควรบัญญัติกำหนดให้นำพระราชบัญญัติ คุ้มครองคุ้มครองเด็ก มาตรา 41, 42 มาใช้ในกรณีที่เด็กถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรง และผู้ถูกกระทำความรุนแรง เมื่อมี การกระทำความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้น มีบางกรณีที่ผู้ถูกกระทำความรุนแรงไม่ประสงค์จะร้อง ทุกข์ดำเนินคดีผู้กระทำความรุนแรง ด้วยเหตุที่เกรงกลัวว่าผู้กระทำความรุนแรงซึ่งเป็นสามีหรือ เป็นบุคคลในครอบครัวจะต้องถูกดำเนินคดี หรืออาจได้รับโทษถึงขั้นจำคุก จึงยอมทนต่อการถูก กระทำความรุนแรง ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าสังคมในปัจจุบันยังมีคนจำนวนมากที่ยังไม่รู้ไม่เข้าใจถึง เจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ที่ต้องการ ทำให้ครอบครัวสามารถกลับมาอยู่ร่วมกันต่อไปได้

สำหรับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวในการที่จะนำเข้าสู่กระบวนการต่างๆ ตามกฎหมายนั้น จะต้องมีการร้องทุกข์ หรือมีการแจ้งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ซึ่ง หมายถึงจะต้องมีการดำเนินคดีตามกฎหมายเสียก่อนแล้วผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวจึงจะ เข้าสู่กระบวนการในการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่ถือเป็นการให้ออกาสกับผู้กระทำความรุนแรงใน ครอบครัวและรักษาความเป็นครอบครัวให้สามารถอยู่ร่วมกันได้

ในคดีความรุนแรงในครอบครัวเจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งคุ้มครองความเป็น ครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวอยู่ร่วมกันได้ ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดวิธีการต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อแก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว และคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงใน ครอบครัว แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกล่าวคือทั้งผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและผู้ถูกกระทำความ รุนแรงในครอบครัวจะไม่ได้รับการปฏิบัติตามกฎหมายแต่อย่างใดถ้าไม่มีการร้องทุกข์ หรือแจ้ง เรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการร้องทุกข์

หรือมีการแจ้งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทราบก่อน จึงจะดำเนินการต่าง ๆ กับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวได้นั้น ในส่วนนี้ควรมีการแก้ไขโดยตัดออก เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย

แต่อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนในลักษณะนี้จะไม่มีการปฏิบัติเกิดขึ้นในศาลเยาวชนและครอบครัว เนื่องจากว่าในการเริ่มต้นในเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวในศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากการยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพเข้ามายังศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพให้ ซึ่งเป็นกรณีของการยื่นคำร้องขอฝ่ายเดียวต่อศาล ไม่ใช่เรื่องของการดำเนินคดีตามกฎหมายในศาล ในกรณีนี้จึงไม่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว แต่ศาลก็จะส่งสำเนาคำร้องไปให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวด้วย ถ้าต่อมาผู้กระทำความรุนแรงได้ทราบเรื่องและเต็มใจที่จะเข้าร่วมในขั้นตอนการสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพของศาลก็สามารถเข้าร่วมได้ แต่ถ้าเหตุการณ์การกระทำความรุนแรงมีการกระทำอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงขึ้น เมื่อศาลได้รับคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพแล้ว ศาลจะทำการไต่สวนฉุกเฉินและมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยทันทีก็ได้

ในการปฏิบัติของศาลเยาวชนและครอบครัวในกรณีนี้เป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ในหมวดที่ 15 ที่ได้ให้สิทธิแก่ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ไม่เพียงแต่เฉพาะในกรณีคดีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่ขาดอายุความ แต่ยังรวมถึงในกรณีที่คดียังอยู่ในอายุความด้วยทั้งนี้ไม่ว่าจะได้มีการร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีหรือไม่ก็ตาม หรือแม้แต่ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวก็มีสิทธิร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพต่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้ ผู้วิจัยเห็นว่าในกรณีนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของการที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าร่วมในขั้นตอนการพิจารณาหรือมีคำสั่งของศาล เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้รับทราบและปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขของศาล ซึ่งมีความจำเป็นและสำคัญสำหรับการที่จะทำให้ครอบครัวสามารถอยู่ร่วมกันต่อไปได้ และยังเป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในกรณีนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงควรบัญญัติในกรณีนี้เอาไว้ และกำหนดให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าร่วมในขั้นตอนการพิจารณาหรือมีคำสั่งของศาลด้วย

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับผู้พบเห็น หรือผู้ทราบการกระทำ

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ในหลักปฏิบัติ และการดำเนินคดี ในเรื่องเกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่เป็นผู้พบเห็นหรือผู้ทราบการกระทำ แล้วมีหน้าที่ต้องแจ้งเรื่องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดในเรื่องของการแจ้งเหตุเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวเอาไว้ กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้น ได้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งเหตุซึ่งได้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้ที่พบเห็นหรือผู้ที่ทราบเหตุ โดยแจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

สำหรับวิธีการแจ้งเหตุนั้น อาจกระทำด้วยวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ ทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด โดยแจ้งไปที่บ้านพักเด็กและครอบครัวทุกจังหวัดหรือศูนย์ฯ ขาดดี หมายเลขโทรศัพท์ 1300 ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานีตำรวจ

ในประเด็นของผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำมีหน้าที่ต้องแจ้งเหตุความรุนแรงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้น ถึงแม้ว่ากฎหมายนี้จะกำหนดให้เป็นหน้าที่ในการที่จะต้องแจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 แต่ในกฎหมายก็ไม่ได้มีการกำหนดในเรื่องที่เป็นมาตรการในการบังคับ หรือสนับสนุนหรือสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำแจ้งเหตุที่เกิดขึ้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เอาไว้แต่อย่างใด ทำให้ในบางกรณีที่ผู้พบเห็น หรือผู้ที่ทราบการกระทำไม่แจ้งเหตุที่เกิดขึ้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งในการแจ้งเหตุดังกล่าวกฎหมายมีเจตนารมณ์มุ่งที่จะคุ้มครอง เยียวยา ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวให้เกิดความรวดเร็ว โดยอาศัยความร่วมมือจากคนในสังคมไม่ว่าจะเป็นบ้านใกล้เรือนเคียง ผู้ที่ผ่านไปมาหรือบุคคลอื่น ๆ ในฐานะของพลเมืองดี เพื่อให้ครอบครัวสามารถอยู่ร่วมกันได้และสังคมเกิดความสงบสุข แต่ในกฎหมายก็ไม่ได้มีการกำหนดถึงรายละเอียด รูปแบบ หรือขั้นตอนในเรื่องการกระทำความรุนแรงในครอบครัวอย่างชัดเจนเอาไว้สำหรับใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติให้กับผู้ที่พบเห็นหรือผู้ที่ทราบการกระทำที่เป็นบุคคลภายนอกเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาในเหตุการณ์ที่พบหรือทราบนั้นว่าเป็นเรื่องของความรุนแรงในครอบครัวและเป็นการกระทำความรุนแรงถึงขนาดที่จะต้องแจ้งเหตุที่เกิดขึ้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ ทั้งยังเพื่อให้คนในสังคมมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และนำไปปฏิบัติโดยปราศจากความคลางแคลงใจ

มาตรฐานดังกล่าวนี้ถือเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น เนื่องจากกฎหมายนี้ต้องการความร่วมมือกันของคนในสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำความรุนแรงในครอบครัวและลดล้างความเชื่อที่ว่าปัญหาการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องภายในครอบครัวคนภายนอกไม่รู้เรื่องด้วยอย่าเข้าไปยุ่งเกี่ยว ดังนั้นกฎหมายนี้จึงควรบัญญัติให้ครอบครัวปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งออกแบบกฎหมายให้มีความเหมาะสมสำหรับการปฏิบัติ เช่น ถ้าพบเห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ เช่น มีอาวุธ มีบาดแผล มีร่องรอยของการถูกทำร้าย เป็นต้น

พระราชบัญญัตินี้ถือว่าเป็นกฎหมายพิเศษที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นการวางกรอบและแนวทางในการดำเนินคดีเกี่ยวกับกรณีของการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งมีความแตกต่างกับกรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างไรก็ตามการกำหนดวิธีการต่างๆ ก็ต้องอยู่ในขอบเขตของการเคารพในเรื่องของสิทธิมนุษยชน ฉะนั้นการกำหนดแนวทางในการแจ้งเรื่อง ซึ่งกฎหมายนี้ไปกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ที่พบเห็นโดยมองว่าเป็นเรื่องของพลเมืองดีที่จะต้องช่วยเหลือกันแต่การกำหนดหน้าที่ดังกล่าวไปละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการไปจำกัดสิทธิส่วนบุคคลและยังถือว่าเป็นการบังคับให้กระทำซึ่งเป็นการข่มขืนใจให้จำต้องกระทำ อีกทั้งยังอาจทำให้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในคดีดังกล่าวตามมาได้ทั้ง

ในเรื่องอันตรายต่อชีวิตร่างกาย ความเป็นส่วนตัว การดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ

ส่วนปัญหาในเรื่องของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับแจ้ง ควรจัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ในเรื่องนี้ขึ้นเป็นการเฉพาะ หรือให้เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่โดยตรง เช่น ศูนย์รับเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว หมายเลขโทรศัพท์ 1166 ส่วนหน่วยงานอื่น เช่น บ้านพักเด็กและครอบครัว หรือศูนย์ปชาบดี หมายเลขโทรศัพท์ 1300 ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และสถานีตำรวจนั้น ให้ทำหน้าที่เสริมเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกเพียงเท่านั้น โดยเมื่อได้รับแจ้งเหตุที่เกิดขึ้นแล้วให้ส่งเรื่องไปยังหน่วยงานหลักเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และการปฏิบัติจะได้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อช่วยเหลือผู้ถูกกระทำความรุนแรงให้เกิดความรวดเร็วทันกับเหตุการณ์ และนำตัวผู้กระทำความรุนแรงเข้ารับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อให้ครอบครัวสามารถกลับมาอยู่ร่วมกันได้ในโอกาสต่อไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่

กรณีฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีและต้องผ่านการอบรมในเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว จึงจะมีอำนาจหน้าที่ในการออกคำสั่งเพื่อบรรเทาทุกข์หรือกำหนดมาตรการแก่ผู้กระทำความรุนแรงเป็นการชั่วคราวตามพระราชบัญญัตินี้ได้ ซึ่งกรณีนี้ในทางปฏิบัติกฎหมายไม่มีการบังคับใช้ เนื่องจากฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ยังไม่ผ่านการอบรมตามเงื่อนไขของกฎหมาย และจนถึงปัจจุบันในกรณีนี้ยังไม่ได้มีการจัดทำหลักสูตรสำหรับการฝึกอบรมและก็ยังไม่มีการจัดการฝึกอบรมขึ้นแต่อย่างใด ดังนั้นฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในพื้นที่ต่างๆ จึงยังไม่สามารถทำหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดเอาไว้ได้ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกันกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือคุ้มครองแก่ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวให้ทันต่อเหตุการณ์ จึงได้ให้อำนาจกับพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีให้อำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวนั้น โดยพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้อำนาจเฉพาะพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เนื่องจากคำสั่งที่กฎหมายให้อำนาจนั้นล้วนแต่เป็นเรื่องที่กระทบสิทธิมนุษยชนของคุณค่า

แต่ปัญหาที่พบในเรื่องนี้ได้แก่ปัญหาฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ไม่มีอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้เนื่องจากฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ยังไม่ผ่านการฝึกอบรมตามเงื่อนไขของกฎหมาย และจนถึงปัจจุบันหลักสูตรในการฝึกอบรมสำหรับฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ก็ยังไม่ได้มีการจัดทำขึ้นมาเพื่อรองรับการปฏิบัติ ดังนั้นฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่จึงยังไม่มีใครได้รับการฝึกอบรม การที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดเงื่อนไขเอาไว้ว่าฝ่ายปกครองหรือ

ตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีและต้องผ่านการอบรมในเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว จึงจะมีอำนาจหน้าที่ในการออกคำสั่งเพื่อบรรเทาทุกข์หรือกำหนดมาตรการแก่ผู้กระทำความรุนแรงเป็นการชั่วคราวตามพระราชบัญญัตินี้ได้นั้น ซึ่งในปัจจุบันฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในพื้นที่ต่างๆก็ยังไม่สามารถทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ได้ และส่งผลให้บทบัญญัติของกฎหมายกรณีนี้ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริง

แต่ในอีกมุมมองหนึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การที่กฎหมายให้อำนาจกับเฉพาะตำรวจชั้นผู้ใหญ่ นั้น อาจจะเนื่องด้วยเหตุผลที่ว่าอำนาจต่างๆที่มอบให้เป็นการปฏิบัติที่มีผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล แต่ปัญหาทางปฏิบัติในกรณีดังกล่าวที่เกิดขึ้นตามมาที่สำคัญได้แก่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในกรณีนี้ ในการปฏิบัติจึงกลายเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวนหรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติแทนตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งกฎหมายก็ไม่ได้บัญญัติให้อำนาจในกรณีนี้ไว้ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในกรณีนี้ กฎหมายควรบัญญัติให้อำนาจกับพนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวนในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราว เพราะแท้ที่จริงแล้ว ในเรื่องนี้ทางปฏิบัติเกี่ยวข้องโดยตรงกับพนักงานสอบสวนอยู่แล้ว ดังนั้นเพื่อให้กฎหมายสามารถบังคับใช้ได้จริงและเป็นไปตามเจตนารมณ์จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขในกรณีดังกล่าวโดยให้อำนาจกับพนักงานสอบสวนในกรณีดังกล่าวนี้ด้วย โดยเมื่อพนักงานสอบสวนออกคำสั่งไปแล้ว ให้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และให้ผู้บังคับบัญชารายงานไปยังศาล การทำงานจะได้ตรงตามข้อเท็จจริง และเป็นประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง

3. ปัญหาการดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว

จากการที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการสืบเสาะข้อเท็จจริง เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพ เฉพาะกรณีที่พนักงานสอบสวนส่งเรื่องมาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ แต่แท้ที่จริงแล้ว เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งเหตุการณ์กระทำความรุนแรงแล้ว นอกจากการสอบถามข้อเท็จจริง และการส่งผู้ถูกระทำให้ไปตรวจรักษา และการจัดให้ผู้ถูกระทำให้แจ้งความร้องทุกข์ตามมาตรา 6 แล้ว ควรกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการสืบเสาะข้อเท็จจริงในด้านอื่นๆ และประเมินเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพไปในคราวเดียวกัน โดยไม่จำเป็นต้องรอให้พนักงานสอบสวนแจ้งเรื่องมาให้ เนื่องจากการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัวกำหนดระยะเวลาไว้เพียง 48 ชั่วโมง และผิดฟ้องได้อีกไม่เกิน 3 ครั้ง ได้คราวละไม่เกิน 6 วัน ซึ่งถือเป็นระยะเวลาที่สั้น จึงทำให้ไม่สามารถจัดทำรายงานการสืบเสาะได้ทันตามระยะเวลาการฟ้องคดีและขอศาลใช้วิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพไปพร้อมกับคดีด้วยเลย อีกทั้งหากมีการขอให้มีการใช้มาตรการคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวในชั้นพิจารณาหรือหลังจากมีคำพิพากษา ก็ไม่รู้ว่าจะมีมาตรการอะไรบ้าง และมาตรการใดจะเหมาะสมกับแต่ละคดีและแต่ละบุคคล จึงน่าจะมีการกำหนดรูปแบบมาตรฐานต่างๆขึ้นมาเพื่อให้เป็นกรอบหรือแนวทางเท่าที่จะสามารถกระทำได้

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดยอมความได้ ทำให้การดำเนินคดีจึงต้องเริ่มจากการร้องทุกข์หรือความประสงค์ของผู้เสียหายก่อน กรณีจึงไม่

สามารถใช้มาตรการต่างๆ ตามกฎหมายฉบับนี้ได้ ซึ่งถือว่าในเรื่องนี้เป็นปัญหาทำให้การคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นได้ยาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้ ทั้งยังขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของบุคคลในเรื่องของสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือจากรัฐด้วย

ส่วนปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัตินั้น ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นองค์กรหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย แต่ที่ผ่านมาตั้งแต่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ การปฏิบัติหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยังมีปัญหาในหลาย ๆ ประการ ที่เป็นปัญหาสำคัญได้แก่ ปัญหาความพร้อมของหน่วยงานในการปฏิบัติ ปัญหาการประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงาน จนทำให้เกิดเป็นปัญหาในการให้ความคุ้มครองตามกฎหมายขึ้น ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหานี้ ผู้วิจัยเห็นว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต้องเป็นต้นทางในการรับเรื่องในเรื่องเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว แล้วประสานงานกับหน่วยงานศาลสำหรับการปฏิบัติ และพิจารณาเรื่องของความรุนแรงที่เกิดขึ้นว่ามีความหนักเบาแค่ไหนเพียงใด แล้วก็ให้ดำเนินการไปโดยจะต้องดำเนินการทั้งกระบวนการตามกฎหมายและกระบวนการจิตสังคม ต่อมาถึงขั้นตอนในชั้นของศาล กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ก็จะต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่ติดตามผลการปฏิบัติตามคำสั่งของศาล และรายงานผลการปฏิบัติกลับมายังศาลเพื่อให้ศาลทราบ

ในกรณีมาตรา 9 เจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งที่จะคุ้มครองความเป็นครอบครัว ดังนั้นถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวซึ่งถือเป็นเรื่องส่วนตัวการที่จะลงพิมพ์หรือเผยแพร่ต่อสาธารณะจึงห้ามมิให้กระทำ แต่การคุ้มครองดังกล่าวจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้มีการแจ้งเรื่องตามมาตรา 5 หรือ ร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ก่อน ในกรณีดังกล่าวนี้เมื่อกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในครอบครัวโดยมุ่งที่จะทำให้ครอบครัวสามารถกลับมาอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข จึงควรยกเลิกเงื่อนไขดังกล่าวและให้มีผลคุ้มครองในทันที

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พบเห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือได้รับแจ้งตามมาตรา 5 แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานที่นั้นเกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับแจ้งรวมทั้งให้มีอำนาจจัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์และขอรับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ในกรณีที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดี ให้จัดให้ผู้นั้นร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าผู้นั้นไม่อยู่ในวิสัยหรือมีโอกาสร้องทุกข์ได้ด้วยตนเองให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้ ซึ่งในมาตรานี้ได้ให้อำนาจกับพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างอิสระ ในกรณีของการเข้าไปในเคหสถานหรือที่เกิดเหตุได้โดยมิต้องขอหมายค้นจากศาล นอกจากนั้นยังให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องทุกข์แทนในกรณีที่ผู้เสียหายไม่อยู่ในวิสัยหรือโอกาสร้องทุกข์ได้ การให้อำนาจกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติดังกล่าวพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องคำนึงถึงหลักการของสิทธิมนุษยชนด้วยเนื่องจากการเข้าไปใน

เคหะสถานถือเป็นการรบกวนสิทธิของเจ้าของซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์และยังละเมิดสิทธิในครอบครัวด้วย แต่ด้วยเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้มุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือคุ้มครองให้พ้นกับเหตุการณ์หรือให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติก็ยังคงต้องเคารพและเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนเพราะหลักสิทธิมนุษยชนคือหลักสากลดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามหลักสากลในกรณีนี้ควรกำหนดรูปแบบของความรุนแรงในครอบครัวให้ชัดเจนสอดคล้องกับสภาพปัญหาของสังคมที่แท้จริงและกำหนดขอบเขตของอำนาจในการปฏิบัติสำหรับหน่วยงานเอาไว้ในกฎหมายโดยชัดเจน หน่วยงานจะได้ยึดเป็นหลักเพื่อนำไปปฏิบัติให้ถูกต้องและเป็นไปตามหลักการของสิทธิมนุษยชน

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีปัญหาหลายประการ กล่าวคือปัญหาการไม่ทำคดีให้เป็นคดีความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาพนักงานสอบสวนเน้นการไกล่เกลี่ยด้วยตัวเองโดยไม่วางข้อกำหนดใดๆตามกฎหมาย ปัญหาผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่แจ้งความร้องทุกข์ ปัญหาจากการที่กำหนดให้คดีไปได้หลายศาลทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่สับสนในการปฏิบัติ ปัญหาการส่งใช้มาตรการตามกฎหมายแต่ไม่มีหน่วยงานรองรับการปฏิบัติตามกฎหมายที่ชัดเจนและที่ศาลส่งไปแล้วในปัจจุบันหน่วยงานที่ได้รับคำสั่งก็ไม่มีกรารายงานผลกลับมายังศาล

จากปัญหาการดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว แนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นเห็นว่าควรยกเลิกมาตรา 4 ทั้งวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ของพระราชบัญญัตินี้ที่ได้กำหนดในเรื่องฐานความผิดและโทษ และกำหนดให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้ จนส่งผลทำให้เกิดเงื่อนไขในเรื่องการร้องทุกข์ตามกฎหมายขึ้น โดยผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวต้องร้องทุกข์ก่อน กระบวนการในการคุ้มครองตามกฎหมายจึงจะเกิดขึ้นได้

ดังนั้นเงื่อนไขตามกฎหมายในกรณีที่จะต้องมีการร้องทุกข์ จึงถือได้ว่าเป็นการขัดขวางการที่จะได้รับสิทธิในการคุ้มครองสำหรับผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายนี้ด้วย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 สรุปผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มีหลายประการ กล่าวคือ ปัญหาหลักการกำหนดโทษ ปัญหาหลักการบันทึกข้อตกลง ปัญหาหลักการบรรเทาทุกข์ ปัญหาการสืบเสาะข้อเท็จจริง และปัญหาความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะฟ้องจากต่อศาล

ผลการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาหลักกฎหมายและช่องว่างของกฎหมาย หรือข้อจำกัดของกฎหมาย มีหลายประการ กล่าวคือ ปัญหาผู้กระทำความรุนแรง ผู้ถูกระทำความรุนแรง และเด็กและเยาวชน ปัญหาผู้พบเห็นหรือผู้ทราบการกระทำ และปัญหาฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่

ปัญหาพนักงานสอบสวนไม่ทำคดีให้เป็นคดีความรุนแรงในครอบครัวโดยจะดำเนินคดีเฉพาะข้อหาที่มีโทษตามประมวลกฎหมายอาญาเพียงอย่างเดียวและในบางกรณีมีการบันทึกในสำนวนไว้ด้วยว่าผู้เสียหายไม่ประสงค์ที่จะดำเนินคดีในคดีความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาการฟ้องคดีฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อศาล ในกรณีลักษณะคำฟ้องและคำขอต่างๆของพนักงานอัยการทางปฏิบัติจะมีลักษณะเดียวกันกับในคดีอาญาทั่วไป ปัญหาการถอนคำร้องทุกข์เฉพาะในบางข้อหาเช่นถอนเฉพาะข้อหาความรุนแรงในครอบครัวข้อหาอื่นที่เหลืออยู่จะใช้วิธีการตามกฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวต่อไปได้หรือไม่

ผลการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการในการดำเนินคดีตามกฎหมายและกระบวนการในการคุ้มครองตามกฎหมาย มีปัญหาหลายประการ กล่าวคือ ปัญหาเงื่อนไขในการใช้อำนาจในการคุ้มครองสวัสดิภาพส่วนใหญ่ของพระราชบัญญัตินี้จะถูกผูกมัดอยู่กับเรื่องของการร้องทุกข์ของผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการฟ้องคดีที่สั้นเกินไป ปัญหาที่พนักงานสอบสวนเมื่อได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นแล้วนั้นพนักงานสอบสวนก็จะเริ่มทำสำนวนการสอบสวนไปโดยไม่ได้มีการแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีหน้าที่ในเรื่องเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองตามกฎหมายทราบ ปัญหาการทำงานของพนักงานสอบสวนที่ใช้วิธีการใกล้เคียงโดยไม่ได้อ้างอิงข้อกำหนดใดๆตามกฎหมายเอาไว้ ปัญหาที่ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวไม่แจ้งความร้องทุกข์เพื่อให้ดำเนินคดีตามกฎหมาย ปัญหาที่กฎหมายนี้มีการกำหนดให้คดีความรุนแรงในครอบครัวไปยังศาลได้หลายศาลจึงทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่เกิดความสับสนในการปฏิบัติและการปฏิบัติของผู้พิพากษาในศาลแต่ละศาลก็มีแนวทางการปฏิบัติแตกต่างกัน ปัญหาการสั่งใช้มาตรการตามกฎหมายแต่ไม่มีหน่วยงานรองรับการปฏิบัติตามกฎหมายที่ชัดเจนและเมื่อศาลได้มีคำสั่งไปแล้วหน่วยงานที่ได้รับคำสั่งก็ไม่ได้มีการรายงานผลการปฏิบัติตามมายังศาล รวมถึงปัญหาในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินการสำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย

1.1 จากความไม่ชัดเจนในเรื่องขอบเขตของฐานความผิดเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ส่งผลทำให้การนำเอากฎหมายไปบังคับใช้ต้องอาศัยการตีความกฎหมาย เมื่อมีการตีความจึงทำให้กฎหมายกลายเป็นปัญหาขึ้น และนอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อการใช้บังคับ จึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายนี้โดยการยกเลิกมาตรา 4 ทั้งวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ที่ได้มีการกำหนดในเรื่องของฐานความผิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว และระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับเอาไว้แล้ว แล้วจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมารับผิดชอบดำเนินการสำหรับเรื่องนี้เป็นการเฉพาะ และในส่วนของฐานความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายที่กำหนดเอาไว้สำหรับความผิดในเรื่องนั้น ๆ แต่ในขณะดำเนินการต้องนำเอาเรื่องของความรุนแรงในครอบครัวเข้ามาในคดีด้วยเพื่อให้สามารถนำผลการปฏิบัติของหน่วยงานที่รับผิดชอบมาใช้ในคดีได้ด้วย

1.2 ในกรณี มาตรา 10 เห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขในส่วนของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยตัดถ้อยคำที่ว่า “...พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่า... และได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี” เป็นว่า “ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวนในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราว” เพราะทางปฏิบัติในเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับพนักงานสอบสวน ดังนั้นเพื่อให้กฎหมายสามารถบังคับใช้ได้จริงและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโดยให้อำนาจกับพนักงานสอบสวนในกรณีดังกล่าวด้วย

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

2.1 ในการแก้ไขปัญหาพระราชบัญญัตินี้ต้องกำหนดให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องสร้างรูปแบบวิธีการขั้นตอนขึ้นมาแล้วจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อให้บุคคลในชุมชนสามารถเข้ามำทำหน้าที่หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว เพราะการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องเข้าถึงจิตใจหรือความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ที่มีปัญหา และต้องมีการติดตาม มีการใส่ใจ เพื่อให้ได้มาซึ่งสาเหตุอันแท้จริงของปัญหา อันจะนำมาซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวเป็นการแก้ไขที่ต้นตอของปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิด เจตนารมณ์ หรือวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ที่ต้องการให้ครอบครัวสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ต่อไปอย่างมีความสุข

ดังนั้นแนวทางในการดำเนินการจึงควรจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการเฉพาะในทุกจังหวัด และอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน กำหนดรูปแบบวิธีการต่างๆขึ้นมารองรับในการปฏิบัติ และออกแบบการปฏิบัติโดยให้ชุมชนหรือสังคมเข้ามามีบทบาทและรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แทนที่จะกำหนดให้ปัญหาการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวเป็นฐานความผิดและกำหนดบทลงโทษเอาไว้ กล่าวคือ ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวก็ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าไปดำเนินการตามกรอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบได้ทันที โดยดำเนินการในเรื่องนี้ตั้งแต่เริ่มต้นของกระบวนการไปจนกระทั่งขั้นตอนสุดท้าย และหากเห็นว่าในบางกรณีจำเป็นจะต้องมีการร้องทุกข์ดำเนินคดีก็ให้มีหน้าที่พาผู้ถูกระทำ ความรุนแรงไปร้องทุกข์ดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นที่ตรงตามข้อเท็จจริงที่ได้มีการกระทำ และเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นสำหรับกรณีอื่นๆ โดยดำเนินการคู่ขนานกันไป เพียงแต่ในขณะที่ดำเนินการร้องทุกข์ต้องแสดงให้เห็นปรากฏด้วยว่าที่มาของการกระทำนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ในชั้นของพนักงานสอบสวนก็ต้องสอบสวนให้ปรากฏด้วยว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ในชั้นของพนักงานอัยการในการทำคำฟ้องที่ยื่นฟ้องคดีก็จะต้องกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวด้วย และในชั้นของศาล การพิจารณาคดีของศาลจะได้นำเอาเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวมาเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาพิพากษาคดีหรือมีคำสั่งในทางคดี

ในทางปฏิบัติของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอันได้แก่ตำรวจ อัยการ และ ศาล บุคลากรของหน่วยงานก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการทำงาน เพื่อดำเนินการสำหรับเรื่องนี้ เป็นการเฉพาะด้วยและในเรื่องบทบัญญัติของกฎหมายก็จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขในส่วนนี้ด้วยเพื่อให้เนื้อหาสาระของกฎหมายสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้อย่างแท้จริงต่อไป

2.2 เรื่องเขตอำนาจของศาลในเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวให้เป็นไปตามกฎหมายที่บัญญัติเอาไว้ แต่ถ้าเป็นการกระทำตามข้อเท็จจริงที่เป็นความผิดในทางอาญา ก็ให้ศาลที่มีอำนาจตามกฎหมายดำเนินการ เช่น ศาลอาญา ศาลจังหวัด และศาลแขวง ซึ่งในส่วนนี้ต้องปรับแก้กฎหมายโดยตัดถ้อยคำที่ว่า “การกระทำที่เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท” ออก เพราะฐานความผิดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้พิจารณาเห็นว่าควรตัดออกไปแล้ว จึงไม่มีเรื่องที่จะต้องไปพิจารณาในกรณีที่ว่าเป็นการกระทำความผิดแต่การกระทำนั้นผิดต่อกฎหมายหลายบทอีกต่อไป และในการปฏิบัติของศาล เช่น ศาลอาญา ศาลจังหวัด และศาลแขวง ก็จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนในการดำเนินต่างๆในกรณีที่มีเรื่องของความรุนแรงในครอบครัวเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีหลักที่อยู่ในอำนาจของศาลนั้น ซึ่งเป็นวิธีการที่นอกเหนือจากการที่ศาลจะได้นำเอาเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นและปรากฏอยู่ในสำนวนคำฟ้องนั้นมาเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาและพิพากษาคดีหรือมีคำสั่งในทางคดีเพียงเท่านั้น โดยศาลควรสร้างรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนในการปฏิบัติสำหรับกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวรวมอยู่กับคดีหลักด้วย เช่น การออกระเบียบปฏิบัติของศาล มารองรับในการปฏิบัติในเรื่องการปรับรูปแบบของสำนวน การจัดทำห้องพิจารณาคดีขึ้นเป็นพิเศษ การตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำขึ้นในศาล และสำหรับบุคลากรของศาลนั้นก็ควรที่จะมีการปรับเปลี่ยนในเรื่องของวิธีคิด วิธีการทำงาน สำหรับการดำเนินการในเรื่องนี้โดยเฉพาะ เพื่อให้การปฏิบัติของศาลเป็นไปตามเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกฎหมาย

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. การจะแก้ปัญหความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นแล้วให้มีประสิทธิภาพนั้น ลำพังเพียงการเพิ่มจิตสำนึกเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือการเพิ่มการรับรู้ถึงการมีอยู่ของกฎหมายที่จะต้องนำมาบังคับใช้นั้นยังไม่เพียงพอ เพราะกฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้นั้นยังสร้างเงื่อนไขที่ไม่เหมาะสมในการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว เนื่องมาจากการที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 กำหนดให้ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดอาญาที่ยอมความได้ การดำเนินคดีจึงมีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นได้น้อย รวมไปถึงการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อช่วยเหลือก็อยู่บนพื้นฐานในเรื่องของการร้องทุกข์ของผู้ถูกระทำความรุนแรง ซึ่งก็จะโยงกลับไปที่ปัญหาในเรื่องของการไม่รู้ไม่เข้าใจในตัวบทกฎหมายที่มีอยู่หรือสิทธิต่างๆตามกฎหมายของผู้ถูกระทำความรุนแรง

2. มาตรการในการยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพต่อศาลของผู้ถูกระทำความรุนแรง

ความรุนแรงตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นบุคคลหลักที่จะต้องยื่นคำร้อง สำหรับบุคคลอื่นๆ เช่นพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ จะมีอำนาจกระทำการแทนในกรณีที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะทำการได้เพียงเท่านั้น เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นเด็ก ซึ่งในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 43 ได้ให้อำนาจเอาไว้เป็นกรณีพิเศษ ด้วยเหตุดังกล่าวการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 จึงเป็นสิ่งจำเป็นโดยควรแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมและจัดให้มีหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบการปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งดำเนินการให้ความคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว ส่วนการดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวนั้นก็ดำเนินการไปตามปกติ แต่ให้มีการจัดทำแผนเพื่อบำบัด ฟันฟู หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยให้มีหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด ซึ่งถ้าหากต่อมาได้มีการปฏิบัติครบถ้วนและเป็นไปตามแผนก็ให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวพ้นจากความรับผิดชอบตามกฎหมาย แต่ถ้าการปฏิบัติไม่สำเร็จหรือไม่เป็นไปตามแผนก็ให้ดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป และให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการรายงานผลการปฏิบัติกลับไปยังศาลด้วย

3. ควรส่งเสริมให้พนักงานสอบสวนมีองค์ความรู้ มีความเข้าใจ ในเจตนารมณ์ ขั้นตอน และกระบวนการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 รวมถึงการปลูกจิตสำนึกที่ดี การสร้างแรงจูงใจที่ดี เพื่อให้การปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นตามมานั้นสอดคล้องหรือสอดคล้องกับหลักการของกฎหมาย และยังสามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นได้ด้วย

4. หน่วยงานของตำรวจควรมีการออกระเบียบปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเพื่อรองรับการปฏิบัติให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับตำรวจผู้ที่มีหน้าที่ เพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายเกิดประสิทธิภาพ และยังเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องนี้ได้ด้วย

5. กระบวนการในชั้นศาลในคดีเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะในกระบวนการหรือขั้นตอนก่อนที่จะมีคำพิพากษาของศาล ควรจะมีการประชุมในกลุ่มของสหวิชาชีพและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแผนการในการปฏิบัติสำหรับการปรับปรุงแก้ไข บำบัด ฟันฟูผู้กระทำความรุนแรง และแผนการในการปฏิบัติเพื่อให้ความคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรง โดยมุ่งให้ผู้กระทำความรุนแรงและผู้ถูกระทำความรุนแรงสามารถอยู่ร่วมกันได้และเพื่อรักษาความเป็นครอบครัวเอาไว้ แล้วเสนอความเห็นนั้นไปยังศาลเพื่อให้ศาลใช้ประกอบในการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในทางคดีต่อไป

บรรณานุกรม

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

(2559). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงาน
ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
พ.ศ. 2550 ประจำปี 2559. กรุงเทพมหานคร : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2553). คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือ
คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : กรมพัฒนา
สังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กุหลาบแก้ว ภูเฝ้าพันธ์. (2552). ผลกระทบจากการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความ
รุนแรงในครอบครัว : ศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน
ครอบครัว พ.ศ.2550. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิชญาภา เจียมแท้. (2555). ความหมายและมาตรการทางกฎหมายต่อการกระทำด้วยความ
รุนแรงในครอบครัว ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไพโรจน์ พลเพชร และ ณัฐกร ศรีแก้ว. (2549). โครงการศึกษาสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามกรอบ
รัฐธรรมนูญในบริบทของสังคมไทยและมาตรฐานสากลระหว่างประเทศด้านสิทธิ
มนุษยชน. กรุงเทพมหานคร : กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.

มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์ และคณะ. (2556). รายงานการศึกษาระดับสมบูรณโครงการศึกษา
เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ เพื่อปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วย
ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการสตรีและ
สถาบันครอบครัว.

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, อุทัยวรรณ แจ่มสุธี และ อำนาจ เนตยสุภา. (2546). รายงานวิจัยการ
ประเมินกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับความรุนแรงใน
ครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนากระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัว.

วัฒนา วิทยกุล. (2556). ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและการบังคับใช้กฎหมายตาม
พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. เอกสาร
วิชาการส่วนบุคคล. วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

สาโรช นักเบศรี. (2554). บทบาทสหวิชาชีพและแนวทางการปฏิบัติงานของพนักงาน
เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.
2550. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการสตรีและครอบครัว.

สำนักกิจการและโครงการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิตติยาภา สำนักงานอัยการ
สูงสุด. (2555). แนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วย
ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการและ
โครงการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิตติยาภา สำนักงานอัยการสูงสุด.

- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2552). **คู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ. (2557). **เอกสารทางวิชาการรณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล.** กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.